

TIC i escriptura acadèmica en el treball per projectes

Pilar Garcia Vidal, Alícia Martí

Universitat de València

A partir de l'ús de les TIC que fan els alumnes del màster universitari de Professor/a de Secundària en projectes per a treballar llengua i literatura, destaquem quines d'aquestes eines empen habitualment per a elaborar i presentar treballs acadèmics de gèneres diferents i quins avantatges consideren que n'obtenen. Els resultats indiquen que seria convenient afavorir el coneixement i l'ús de les TIC per tal de millorar les condicions de l'escriptura acadèmica.

PARAULES CLAU

- ESCRITURA ACADÈMICA
- TIC
- TREBALL PER PROJECTES
- SECUNDÀRIA

La innovació i la millora de les pràctiques educatives mitjançant les tecnologies depèn del bon ús que se'n faci en l'aplicació didàctica. En aquest article, hi presentem una selecció de recursos TIC, amb

l'objectiu de contribuir a millorar l'escriptura acadèmica de manera que l'aprenentatge lingüístic resulte més eficaç i motivador per a l'alumnat.

Els estudis sobre alfabetització acadèmica permeten conèixer les dificultats de l'alumnat per a interpretar i produir textos acadèmics. Carlino (2013) indica que alfabetitzar acadèmicament equival a ajudar a participar en pràctiques discursives contextualitzades. Es tracta d'afavorir l'aprenentatge de les «literacitats»¹ acadèmiques, és a dir, la participació dels estudiants en les seues cultures escrites.

En definitiva, l'alumnat ha de saber utilitzar les TIC com a instruments habituals de treball: conèixer eines diferents per a baixar, penjar, enviar i compartir diversos tipus de documents; usar vídeos educatius com a recurs formatiu i interactiu entre alumnat i professorat; fer ús dels enllaços; elaborar notícies

i publicar-ne; emprar la premsa digital com a recurs i com a estratègia per a aprendre a aprendre, tot fomentant la selecció i el processament de la informació; interactuar; relacionar-se amb els altres; cooperar; gestionar conflictes i resoldre'n; etc.

La inclusió de les TIC permet considerar les formes lingüístiques des d'una perspectiva més funcional, ja que suposa plantejar l'ús de la llengua en unes situacions determinades de comunicació i amb uns gèneres discursius concrets que requereixen la interacció entre l'alumnat, per tal de coordinar-se i decidir els recursos que emprarà, a més de tenir en compte els receptors del treball, ja que es tracta de projectes que pressuposen una difusió en la xarxa mitjançant les TIC.

LES TIC EN PROJECTES DE LLENGUA I LITERATURA

Prenem com a exemple significatiu de l'ús i la implementació de les TIC els projectes per a treballar la llengua i la literatura que fan els alumnes del màster de Professor/a de Secundària en l'assignatura Complementos per a la formació disciplinària de l'especialitat de llengua i literatura catalana. A partir de les dades recollides des del curs 2011-2012 fins al 2015-2016, destaquem quines són les eines que empen els estudiants per a elaborar i presentar treballs acadèmics de gèneres diferents.

Amb l'anàlisi realitzada, **constatem com augmenten les TIC emprades en cada curs, ja que els alumnes en coneixen més i troben que són més efectives per a treballar amb diferents gèneres acadèmics.**

Al quadre 1 (a la pàgina següent) hi observem, en els últims cursos, un augment evident de la diversitat d'eines emprades pels alumnes per a treballar gèneres acadèmics diferents. Les més utilitzades són:²

- Plataformes digitals per a publicar els treballs i difondre'ls, com ara blogs (Blogger, Wordpress), wiki (Wikispaces), webquesta (Google Sites), xarxes socials (Twitter, Facebook, Instagram, Tuenti), servidors per a allotjar presentacions (Slideshare), edició de revistes digitals (Issuu), participació en una enciclopèdia digital (Viquipèdia), elaboració de rutes en un mapa digital (Goggle Maps), compartició de vídeos en xarxa (YouTube) i presentacions en línia (Prezi).
- Editors de so i d'imatges per tal de realitzar videolits, bibliotràilers, relats digitals, programes de ràdio, podcasts, videojocs, videoquiz, videoconferències; per exemple: Imovie, Movi Maker, Photostory 3, Flipagram, Gimp, Photoshop, Pixar i Audacity.
- Organitzadors d'idees, com ara línies del temps en Capzles, Dipity, Cronos o Timetoast (imatge 1), mapes conceptuals en CMapTools o Mindomo, pòsters digitals en Glogster o Padlet i classificació d'enllaços web en Symbaloo.
- Treball compartit i emmagatzematge: Goggle Drive, Box i Dropbox.
- Activitats interactives i jocs: exercicis autocorrectius Hot Potatoes, JClíc, qüestionari en línia Kahoot i videojocs (Second Life).

Imatge 1. Exemple d'una web per a treballar la poesia de postguerra, que inclou una línia del temps

2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Google Maps	Blog	Wiki, editor de vídeo	Editor de vídeo, YouTube , Wordle , blog, Google Maps, Twitter, PowerPoint	Editor de vídeo, YouTube
Editor de fotografia	Webquesta	Google Maps , wiki	Podcast, blog, editor d'àudio	Videoquiz
Wiki, editor de vídeo	Editor de vídeo	Webquesta, Twitter	Blog, editor de vídeo	Vídeos d'animació
Editor de vídeo	Webquesta	Línia del temps digital	YouTube, Google Drive , Google Maps, Twitter, Issuu	Videojoc Second Life , YouTube, videoconferència, Google Drive
		Slideshare, fòrum de debat	Blog, podcast, editor d'àudio, Twitter	Línia del temps digital, blogg
		Blog	Webquesta, editor d'àudio, web d'emmagatzematge informàtic, Facebook, Twitter	Google Maps, Viquipèdia, Instagram
		Petxa-kutxa, Facebook, cartell en línia	Viquipèdia, Viquipèdia Commons	Blog, editor de vídeo
		Wix , Facebook, Twitter , Tuenti , Viquipèdia , Gmail , editor de fotos	Editor de vídeos, Google Drive, Google Maps, Gmail, videoconferència , Kahoo it	Editor d'àudio i de vídeo, YouTube
		Editor de fotografia i d'àudio		
		Blog, podcast		
		Editor de vídeo		
		Hot Potatoes , blog		
		Wiki, editor de vídeo		
		Editor de vídeo		

Quadre 1. Eines TIC emprades en els treballs per projectes dels diferents cursos (marquem en negreta les que es van incorporant cada curs)

També hi trobem una gran diversitat de gèneres per tal de treballar l'escriptura acadèmica en els projectes realitzats: rutes literàries i lingüístiques; gèneres periodístics; comentaris lingüístics i literaris; videolits; debats; textos instructius, expositius i argumentatius; qüestionaris, cartes; publicitat i doblatge d'anuncis; creació de poemes, contes i assajos; recitació de poemes; textos en Twitter, Tuenti i Facebook per a difondre informacions o comentar textos; currículum vitae; instàncies.

AVANTATGES I INCONVENIENTS

Segons la perspectiva de l'alumnat del màster de Professor/a de Secundària sobre l'ús de les TIC en els treballs acadèmics, hi ha més avantatges que no pas inconvenients i un augment de les valoracions positives en els darrers cursos. Ara bé, a pesar de l'augment del coneixement i de l'ús de les TIC per part de l'alumnat, continua posant-se en evidència un dèficit en la formació en TIC, que sembla compensat per l'autoaprenentatge que realitza una gran part de l'alumnat que té a l'abast ordinadors i dispositius mòbils amb aplicacions que cada vegada són més accessibles i fàcils d'emprar. El dèficit de formació no seria tant el resultat del desconeixement del funcionament de les TIC com de la falta d'experiència per a emprar-les amb una finalitat didàctica. En aquest sentit, convé recordar que, tal com apunta Area (2007) al seu decàleg per a planificar bones pràctiques docents amb tecnologies, cal partir de què és el que aprendrà l'alumnat i en quina mesura la tecnologia ajudarà a assolir aquest propòsit.

L'aportació més evident de les TIC a l'escriptura acadèmica seria la incorporació de gèneres nous que han sorgit amb la introducció de les TIC en el nostre context sociocomunicatiu i que impliquen uns estils nous d'escriptura i una immediatesa en la difusió dels

textos, com en el cas de l'apunt al Facebook o al blog, la piulada al Twitter i el podcast a la ràdio. Això comporta que els textos elaborats pels alumnes siguin més públics, la qual cosa suposa que s'ha de tenir més cura en el moment d'elaborar-ne la presentació.

Segons assenyalen els mateixos alumnes, un altre avantatge remarcable que incorporen les TIC és facilitar el treball col·laboratiu, la coordinació i la facilitat per a compartir. Com diu Castelló (2009), és important afavorir la possibilitat de realitzar una escriptura col·laborativa i que els estudiants interactuen i reflexionen amb les eines apropiades. En aquest treball, hem vist algunes eines TIC que els estudiants consideren útils per a aquesta finalitat.

Les conclusions de l'anàlisi mostren que l'alumnat cada vegada té un grau major de coneixement de les TIC, la qual cosa afavoreix la possibilitat d'implementar més recursos tecnològics en la docència per a millorar-ne la planificació didàctica en l'àrea de llengua i literatura. ◀

Notes

1. El terme *literacy*, traduït com a 'literacidad' per Carlino (2013), es refereix a la formació contínua en lectura i escriptura que ens converteix en persones lletrades que podem fer ús d'habilitats discursives de forma activa i ajustada a les exigències dels contextos en què participem (Castelló, 2014).
2. A més d'aquests recursos, que són els més emprats per l'alumnat, n'hem recollit uns altres que considerem útils per tal de millorar la planificació i l'aprenentatge lingüístics. Els trobareu a la web *Del núvol a l'aula* (<http://amcmarclia.vixsite.com/marclia>).

Referències bibliogràfiques

- AREA MOREIRA, M. (2007): «Decálogo de buenas prácticas con TIC en el aula» [en línia]. *Gente del Sur* (1. agost 2007). <<http://huilliche.blogspot>.

- com/2007/08/declogo-de-buenas-prcticas-con-tic-en.html>. [Consulta: octubre 2016]
- CARLINO, P. (2013): «Alfabetización académica diez años después». *Revista Mexicana de Investigación Educativa*, núm. 57, p. 355-381.
- CASTELLÓ, M. (2009): «Aprender a escribir textos académicos: ¿copistas, escribas, compiladores o escritores?», a POZO, J.I.; PÉREZ ECHEVARRÍA, M.P. (coord.): *Psicología del aprendizaje universitario: la formación en competencias*. Madrid. Morata, p. 120-133.
- (2014): «Los retos actuales de la alfabetización académica: estado de la cuestión y últimas investigaciones». *Enunciación*, vol. 19(2), p. 346-365.

Adreces de contacte

Pilar Garcia Vidal
Alicia Martí Climent
Universitat de València
pilar.garcia-vidal@uv.es
Alicia.Marti@uv.e

Aquest article fou sol·licitat per ARTICLES DE DIDÀCTICA DE LA LLENGUA I DE LA LITERATURA el mes d'octubre de 2016 i acceptat el mes de febrer de 2017 per ser-hi publicat.